

Anatomia d'una fallida bancària: el pànic i el corralito

Cas que reconstruïx com un banc solvent pot fer fallida per un pànic bancari (corrida de depòsits), partint del mecanisme de la banca de reserva fraccionària i comparant el Banco Popular (2017) amb el Silicon Valley Bank (2023).

DURADA

75 min · 1 sessió doble (o dues de 40 min)

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 10

Sistema financer, diners i banca

MATERIALS

- Fitxa del cas amb un balanç bancari simplificat (actiu: crèdits i reserves; passiu: depòsits i capital)
- Cronologies paral·leles del Banco Popular (juny 2017) i el Silicon Valley Bank (març 2023)
- Esquema del multiplicador del diner i de la reserva fraccionària
- Plantilla d'anàlisi comparativa (causes · velocitat de la corrida · paper del supervisor · desenllaç)

ENCAIX CURRICULAR · Sabers C.5, A.4 · Comp. específiques CE5 · Comp. clau CCL, CPSAA, CC

Plantejament

Un banc no guarda a la seua caixa tots els diners que li depositem: presta la major part i manté només una fracció com a reserves. Eixa **reserva fraccionària** és el que permet al sistema financer crear diner i finançar l'economia, però també el que el fa vulnerable: si molts depositants demanen els seus diners alhora, cap banc —per sa que siga— pot tornar-ho tot de colp. És la **corrida bancària**. Este cas reconstruïx el mecanisme amb un balanç simplificat i l'aplica a dues fallides reals i recents: el Banco Popular (2017, primera resolució bancària europea) i el Silicon Valley Bank (2023, la corrida més ràpida de la història, accelerada per les xarxes i la banca mòbil).

Dades del cas (a entregar en fitxa)

Balanç bancari simplificat de partida:

ACTIU	IMPORT	PASSIU + CAPITAL	IMPORT
Reserves (caixa + banc central)	10	Depòsits	90
Crèdits concedits	100	Capital propi	20
Total actiu	110	Total passiu + capital	110

Fites:

- Banco Popular (juny 2017):** fuga accelerada de depòsits per dubtes sobre la seua solvència immobiliària; resolució en una nit i venda al Santander per 1 €.
- Silicon Valley Bank (març 2023):** pèrdues latents en bons per la pujada de tipus; retirada d'uns 42 000 M\$ en un sol dia via app; intervenció en 48 hores.

Objectius didàctics

- Entendre la banca de reserva fraccionària i com els bancs creen diner (multiplicador del diner).

- Comprendre per què un pànic bancari pot enfonsar fins i tot un banc solvent (problema de liquiditat vs solvència).
- Analitzar el paper de la garantia de depòsits i del supervisor (banc central, mecanisme de resolució) com a tallafores.
- Comparar dues crisis reals identificant què va canviar la tecnologia en la velocitat de la corrida.

Passos

- 1. Lectura i mecanisme (15 min).** Cada grup estudia el balanç i respon: si els depositants demanen de colp més de 10 dels 90 depòsits, pot el banc pagar sense vendre crèdits a pèrdua? Calculen què passa amb les reserves.
- 2. Liquiditat vs solvència (15 min).** El grup distingeix els dos conceptes sobre el balanç: un banc és **insolvent** si el seu actiu val menys que el seu passiu; és **il·líquid** si és solvent però no té caixa per atendre retirades immediates. Classifiquen quin tipus de problema va ser cada cas.
- 3. Anàlisi comparativa (20 min).** Emplenen la plantilla comparant Popular i SVB en quatre eixos: causes, velocitat de la corrida, paper del supervisor i desenllaç. Identifiquen el paper de l'app mòbil i les xarxes en 2023.
- 4. El tallafores (10 min).** Discussen com el Fons de Garantia de Depòsits (fins a 100 000 € per titular i entitat a la UE) intenta trencar la lògica del pànic, i per què en SVB gran part dels depòsits no estaven coberts.
- 5. Posada en comú i tancament (15 min).** Cada grup exposa una conclusió en 90 segons. El docent tanca connectant amb la creació de diner i el paper del banc central com a prestador d'última instància.

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Maneig del balanç i la reserva fraccionària	Llig el balanç i raona l'efecte de les retirades	25 %
Distinció liquiditat / solvència	Classifica correctament cada crisi	25 %
Anàlisi comparativa	Plantilla coherent, identifica l'efecte de la tecnologia	30 %
Paper del supervisor i la garantia	Explica el tallafores i els seus límits	20 %

Variants i extensions

- **Variant curta (45 min):** treballar només el mecanisme (passos 1-2) i un únic cas.
- **Variant amb càlcul del multiplicador:** a partir del balanç, calcular quant diner pot crear el sistema amb un coeficient de reserves donat.
- **Connexió amb la Unitat 11:** enllaçar amb la pujada de tipus del banc central com a detonant indirecte de la crisi del SVB.